

Al-g. 617

Sprawozdanie

komisyi szkolnej o wniosku nagłym posła księdza Stojałowskiego w sprawie nakazania kierownictwu szkoły niemieckiego Schulvereinu w Lipniku nauczania religii dzieci polskich w języku polskim i przemiany jednoklasowej szkoły w Lipniku na pięcio-klasową.

Wysoki Sejmie!

Na dniu 17. listopada 1905 wniósł poseł ks. Stojałowski wniosek nagły w tym duchu: I. Ażeby c. k. Rada szkolna kr. bezzwłocznie pod rygorem zamknięcia szkoły nakazała kierownictwu niemieckiego Schulvereinu w Lipniku wprowadzenie nauki religii dla dzieci polskich w języku polskim.

II. Ażeby dotychczasową jednoklasową szkołę polską zamienić na 5-klasową szkołę ludową.

Na uzasadnienie swego wniosku przytacza wnioskodawca, że do niemieckiej szkoły Schulvereinu w Lipniku, subwencyonowanej przez gminę Lipnik, uczęszcza blisko połowa dzieci polskich, w której nauka religii udzielaną bywa wyłącznie w języku niemieckim. Gdy jednak władza kościelna, której szczególniejszy nadzór nad udzielaniem nauki religii z mocy ustaw wyznaniowych i zasadniczych jest powierzony, nie mogąc dopuścić do udzielania nauki religii dla dzieci polskich w języku dla nich niezrozumiałym, usunęła duchowieństwo od wykładu nauki religii w języku niemieckim, naówczas zarząd szkoły niemieckiej powierzył tę czynność osobom świeckim i to nawet innego wyznania, co uraga nie tylko zasadom pedagogii, lecz wyrządza wielką i nadzwyczajną szkodę działwie polskiej pod względem religijnym i narodowym.

Komisyja szkolna z powodu nagłości wniosku, a krótkości czasu, a prócz tego wielkiej doniosłości wniosku dla sprawy wychowania religijnego i narodowego, w tym wypadku nie jest w stanie szerzej się zastanowić i wniosek tenże zasadniczo i ustawowo rozwiązać, gdyż praca ta wymagałaby dłuższych studyów, w każdym jednak razie nie może pominąć ustawy państwowej zasadniczej z dnia 25. maja 1868 roku Nr. 48. §. 2. który opiewa, że nie naruszając prawa nadzoru państwa nad szkołą, pozostawia się właściwym kościołom lub stowarzyszeniom religijnym staranie o nauczanie religii i wykonywanie ćwiczeń religijnych w szko-

łach ludowych i średnich, kierownictwo tego nauczania i ćwiczeń, oraz bezpośredni nadzór nad niemi.

Ustawa ta zasadnicza jest w związku z §. 1. ustawy państwowej z dnia 20. czerwca 1872 Nr. 86 o udzielaniu nauki religii w publicznych szkołach ludowych, który mówi, że obowiązek starania się o zabezpieczenie nauki religii należy do stowarzyszeń kościelnych, zaś c. k. Rady szkolne okręgowe mają czuwać pilnie nad tem, ażeby dzieci szkolne pobierały naukę religii regularnie, w razie jakichkolwiek przeszkód mają się odnosić do urzędów parafialnych, a gdyby trudności nie dały się usunąć, donosić o tem do c. k. Rady szkolnej krajowej.

Czy w tym wypadku c. k. Rada szkolna okręgowa w Białej spełniła swoje zadanie, niewiadomo, faktem jednak jest, że dzieci polskie, które stanowią blisko połowę frekwencji szkoły niemieckiej w Lipniku, nauki religii nie pobierają, tak, jak ustawa nakazuje, gdyż sposób obecnego udzielania religii przez człowieka świeckiego, a do tego innego wyznania i z zasadami religii katolickiej nieobeznanego, sprzeciwia się zasadzie §. 6. ustawy z dn. 20. czerwca 1872 Nr. 86, który wyraźnie mówi, że kandydat świecki może tylko ten udzielać nauki religii w szkołach ludowych, którego władza kościelna uzna za uzdolnionego.

Jeżeli by zaś w tym wypadku chodziło o sprzeczność języka wykładowego. to pomijając art. 3. ustawy z dnia 22. czerwca 1867 Nr. 3., który wyjaśnia kolizję pomiędzy językiem ruskim i polskim, zawsze jednak duch tegoż art. jest ten, że język niewykładany będzie obowiązковым w pewnych przedmiotach.

Opierając się na ustawach zasadniczych, wedle których każdej narodowości należy się wykład nauki religii w języku rodzinnym, tudzież na dawnej tradycji, gdzie dzieci polskie nawet w szkołach z językiem wykładowym niemieckim pobierały zawsze naukę religii w języku ojczystym polskim.

Komisya szkolna wnosi:

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

Wniosek posła ks. Stojałowskiego co do punktu I-go o nauce religii odstępuje się c. k. Radzie szkolnej krajowej do właściwego zarządzenia, aby wymogom nauki religii dla dzieci polskich w tejże szkole bezwłocznie stało się zadosyć.

Punkt II. odstępuje się Wydziałowi krajowemu do zbadania w porozumieniu z Radą szkolną krajową i do zdania sprawy na następnej sesyi.

Przewodniczący:

Czartoryski w. r.

Sekretarz:

Kramarczyk w. r.